List 46. **NOVICE** Tečaj LVIII.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 16. novembra 1900.

Politični oddelek.

Kandidatura dr. Šusteršiča.

Čim je bila razpuščena poslanska zbornica, oglasili smo se z željo, naj bi obe slovenski stranki gledali na to, da se vzlic vsem nasprotstvom in vsem bojem ohranijo pogoji skupnega delovanja vseh slovenskih poslancev v državnem zboru, naj se vse stori, da bodo vsi slovenski poslanci tudi v prihodnjem državnem zboru zbrani v jedoem samem klubu.

Z zadovoljstvom konstatujemo, da prav časopisje katoliško narodne stranke z veliko vnemo povdarja potrebo jedinosti v slovenski državnozborski delegaciji in apeluje na volilce, naj pošljejo v državni zbor samo take može, ki so voljni vstopiti v skupni klub. Res je sicer, da se to povdarja šele od tedaj, kar se je raznesla govorica, da narodno-napredni poslanci ne mislijo vstopiti v skupni klub, ali načelno stališče katoliško-narodne stranke s tem nič ne izpremeni. To načelno stališče je toliko večje važnosti in se mora toliko bolj povdarjati, ker je popolnoma neresnično, kar se govori o taktiki bodočih poslancev narodno-napredne stranke. Poučeni smo natančno o položaju v tem oziru in vemo zanesljivo, da narodno-napredna stranka nikakor ni nasprotna skupnemu klubu vseh slovenskih in hrvatskih državnih poslancev. Narodno-napredna stranka želi sama tak klub, in kar bode izvoljenih njenih poslancev, bodo vsi pripravljeni vstopiti v tak skupen klub. Zahtevali bodo samo malenkostno premembo dosedanjega klubovega programa in sicer tako premembo, da pride program državnozborskega vsaj deloma v soglasje s programom stranke. Zahtevali bodo samo, naj se iz programa državnozborskega kluba izloči, kar nasprotuje programu stranke, da narodno-napredni poslanci ne bodo na Dunaju zastopali teženj, ki jih doma pobijajo.

Taka prememba programa skupnega državnozborskega kluba, se bo pač lahko dosegla, saj meri na to, naj ostane v programu vse, kar je skupno vsem slovenskim in hrvatskim strankam, izpusti pa naj se to, v čemur si te nasprotujejo, tako da bodo zastopniki teh strank imeli svobodne roke v tacih zadevah, v katerih si nasprotujejo, sicer pa bodo zlasti v narodnih stvareh lahko skupno hodili. To je dobro znamenje, in zato lahko hladnokrvno motrimo nastali volilni boj.

S kandidaturo dr. Šusteršiča pa se je ustvarila nova nevarnost za skupni državnozborski klub, in sicer nevarnost, ki bo zvalila vso odgovornost na katoliško-narodno stranko, ako se ne doseže skupen klub. Ta nevarnost tiči v osebi dr. Šusteršiča samega.

Znano je, da se je tedaj, ko so nemške stranke obelodanile svoj binkoštni program, snovala velika akcija, zoper zahteve tega programa. Župan Hribar se je v tem oziru dogovarjal s poslancem Povšetom in s poslancem dr. Ferjančičem, in sklenilo se je, sklicati velik shod, ki naj bi v imenu vsega slovenskega naroda protestoval zoper nemški binkoštni program. Ta akcija je bila velikanske važnosti, toda nemški klerikalci je ne bi bili radi videli in so vplivali na to, naj se prepreči. In res se je zgodilo, česar bi pač ne bil pričakoval noben rodoljub. Katoliško-narodna stranka se je skrila pod neke brezpomembne formalnosti ter odpovedala svoje sodelovanje.

Samo to dejstvo bi se še dalo pozabiti, ali način, na kateri se je sodelovanje odpovedalo ni pozabljivo. V imeni katoliško-narodne stranke je namreč pisal dr. Šusteršič, sedanji kandidat za peto kurijo, vodstvu narodno-napredne stranke tako skrajno razžaljivo pismo, da je od tedaj nemogoče vsako občevanje ž njim, dokler za tisto pismo ne da javnega zadoščenja.

Dr. Šusteršič je tedaj pisal vodstvu narodno-napredne stranke, da se poslanci katoliške stranke z narodnimi poslanci še k jedni mizi ne vsedejo k posvetovanju o čisto-narodnih zadevah. Pisal je to na svojo roko, in deželni poslanci katoliško-narodne stranke so to izjavo tudi oficielno obsodili in dali za svoje osebe narodno-napredni stranki popolno zadoščenje. Dr. Šusteršič sam pa za to krvavo žaljenje narodno-napredni stranki še do danes ni dal zadoščenja, in s tem je že dano stališče, ki ga bo moral zavzeti vsak poslanec narodno-napredne stranke proti njegovi osebi.

Narodno-napredni poslanci bodo morali iz samospoštovanja zahtevati zadoščenja od dr. Šusteršiča za rečeno žaljenje, oziroma, če dr. Šusteršič tega zadoščenja ne bo hotel dati, bodo morali zahtevati, da se dr. Šusteršič ne sprejme v skupni klub.

V tem tiči omenjena velika nevarnost za skupni klub. Ta nevarnost je toliko večja, ker se je bati, da se dr. Šusteršič ne bo hotel ponižali in prositi odpuščanja, pač pa bo skušal poslanec kaloliško-narodne stranke potegniti za seboj, tako da bo katoliško-narodna stranka razbila skupni klub in razdrla jedinost slovenske državnozborske delegacije. Odgovornost za posledice bo zadela samo njo in ta odgovornost bo toliko večja, ker se zdaj v času volitev s tako veliko vnemo zavzema za skupni klub in s tako velikim navdušenjem zagovarja potrebo jedinosti mej slovenskimi državnozborskimi poslanci.

V jedinosti je moč. Tako se zdaj pogostoma čuje. Kdor pa to priznava, mora tudi biti pripravljen na žrtve v korist jedinosti. Narodno-napredna stranka je pripravljena na žrtve in bo zahtevala samo tako promembo programa, s katero so zadovoljni tudi hrvatski poslanci isti gotovo niso „liberalci". Nasprotno pa mora tudi katoliška stranka kaj žrtvovati in to je v tem slučaju oseba dr. Šusteršiča. Ako dr. Šusteršič za označeno smrtno žaljenje neče dati zadoščenja, se sme od katoliške stranke pač s polno pravico zahtevati, da opusti kandidata, ki je ovira slogi mej poslanci, in da mesto njega zopet postavi dr. Kreka, sicer se bo reklo, da jej sploh nič ni za jedinost mej poslanci!

Politični pregled.

Notranji položaj stoji v znamenju bosanskih železnic. Kompromis, ki ga je sklenila dunajska vlada z madjarsko vlado obsojajo vse stranke, izvzemši dunajske antisemite. To postopanje antisemitov svedoči dobro, kako je razmerje mej vlado in antisemiti. Vlada bo imela s svojo predlogo o bosanskih železnicah jako težko stališče v parlamentu, zgodi se celo lahko, da se poda proti nji predlog na obtožbo.

Volilno gibanje postaja, čim bolj se bliža termin volitev, vedno živahnejše. Poročila seveda ne obsezajo drugega zanimivega kakor imena kandidatov in imena krajev, kjer je bil kak shod razgan. V Gališki je ves vladni aparat v službi stancikov. Staročeška stranka ne postavi kandidatov, v Dalmaciji pa se je mej narodno in mej pravaško stranko ter Srbi sklenil kompromis

Deželni zbori. — Vlada misli sklicati nekatere deželne zbore sredi meseca decembra namreč mej 15. in 23., druge pa šele po Božiču. Zasedanje bo trajalo k večjemu šest dnij in bo povsod pred novim letom končano

Nemški nacionalci in Schönererjanci so imeli doslej v Šleziji skupno vodstvo. Ker pa Schönererjanci nemške nacionalce brez pardona preganjajo in jih skušajo popolnoma odriniti, so jim nacionalci odpovedali prijateljstvo in jim naznanili. da bodo v prihodnje hodili svoja pota.

Ogrska. — Ogrski državni zbor je sprejel zakon o odpovedi nadvojvode Franca Ferdinanda glede pravic njegove žene in njegovih bodočih otrok do prestola. Madjari so o tej stvari delali kroni samo zategadelj sitnosti, da so na ta način pri bosanskih železnicah laglje dosegli, kar so zahtevali.

Angleška — Ministrski predsednik, lord Salisbury je odložil portfelj ministrstva zunanjih del in obdrži, a ne več za dolgo, le še predsedstvo. Pri nekem banketu je Salisbury naslikal bodočo angleško politiko in s tem zapustil svojemu nasledniku svoj politični testament. Dejal je, da je v zadnji vojni Anglija dokazala svojo vojno moč s tem, da je hitro in varno poslala skoro 300 000 mož čez morje 6000 milj daleč, kar se ne pozabi. Glede Kitalske je omenil dogovora mej Angleško in Nemčijo, ki jamči, da se Kitajska ne razdeli. Zanimivo je, kar je Salisbury rekel o „evropskem koncertu", da ima namreč namen, ohraniti mir mej evropskimi vlastmi na ta način, da zavleče rešitev vsacega perečega vprašanja, kolikor časa je mogoče.

Vojna v južni Afriki, ki se je premenila v gverilavojno, se nadaljuje neizprosno. Buri dosegajo tu in tam prav lepe uspehe, kar pa seveda ne bo vplivalo čisto nič na usodo njih domovine. Maršal Roberts, ki se je izkazal ljudomilega vojskovodjo, zapusti v kratkem Afriko. Poveljstvo prevzame lord Kitschener, o katerem se poroča, da je jako krut, in da bo postopal z Buri tako, kakor postopajo Nemci s Kitajci.

Kitajska. — V nemških listih čitati je zadnji čas večkrat pisma, ki so jih na Kitajskem vojskujoči se nemški vojaki poslali svojcem v domovini. Iz teh pisem je razvidno, s kako bestijalnostjo in brutalnostjo se Nemci vojskujejo. Nemci pomore kar od kraja vse, kar jim pride pod puško. Vjeti Kitajci se kar na kratko postrele kakor psi. O vojakih druzih narodov se kaj tacega nikdar ne čuje. Zdaj se vrše mirovna pogajanja. Združene velevlasti zahtevajo izpolnitev naslednjih pogojev: 1) Kitajska zgradi primeren spomenik na mestu, kjer je bil umorjen nemški poslanik Ketteler ter pošlje cesarskega princa v Nemčijo s cesarjevim pismom prosit odpuščanja; 2.) Vsi tega umora sokrivi princi in uradniki se kaznujejo s smrtjo; 3.) Kitajska plača velesilam primerno odškodnino; 4.) Trdnjava Taku in druge kitajske utrdbe se podero, in prepove se uvoz orožja in municije na Kitajsko; 5) Tuji poslaniki dobe posebno stražo. Poroča se, da Kitajska teh pogojev ne sprejme.

Obrtnija.

Delavske organizacije.

V deželah z močno razvitim industrijalnim delom se že dolgo časa delavstvo fabrik organizira proti delodajalcem za boljše mezde, za skrajšanje delavskega časa, za sodeležništvo pri dobičkih podvzetja, sploh za zboljšanje gmotnega življenja. Zraven stremljijo ti delavci po pridobitvi večje omike in zboljšanju vseh življenskih

razmer. Ker se drž. vlasti za kaj takega prej ne brigajo, dokler se jih ne sili, so delavci v delu s kvalicijami, obsezajoče ekonomične in politične težnje. Društvovanje je njih glavno sredstvo. Oni snujejo ekonomična in druga društva v dosego teh teženj. Veliko denarja zbirajo, da imajo v njem podpore v časih, ko so brez dela, ko jih boji, štrajki, bojkoti prisilijo, da delo opustijo. Najvažnejša teh društev so fužinske zadruge (Gewerkschaften, trades unions). Na Angležkem so nastale ter tam v rabi že čez 100 let. Na Nemškem šele 40 let. Ta društva so zgolj ekonomična in imajo smoter, z vsakovrstnimi sredstvi delavskim slojem pridobiti boljše pogoje življenja. Razdeljena so po posameznih delih, ali združena vsa pod jednim vodstvom. Te organizacije imajo precej denarja nabranega in z istim plačujejo duševne delavce ter vzdržujejo delavce v časih štrajkov, ali bolezni. Ko je v Nemčiji, Belgiji na Danskem industrija zacvela, prišle so tudi te delavske organizacije v te dežele. Na Angležkem, v Ameriki so danes te fužinske zadrugo tako izborno organizirane, da že ne pride dostikrat do štrajkov, kateri oba dela, delodajalca in delavca oškodujejo, ampak obe stranki se spoštujeti kot ravnovažne in mirnim pogajanjem se doseže, kar se ravno doseči da.

To le v obče. Natančno zgodovino delavskega gibanja se tukaj ne more podati. Kakih 10—15 let snujejo se tudi katoliška delavska društva. Prva so bila društva rokodelskih pomočnikov, učencev, katerim se pridružijo v vodilnem odboru mojstri; vsakemu takemu društvu na čelu pa je kak duhovnik. Duhovnik uvideva, da se delavsko gibanje ne da s cenenimi tolažbami na boljše na drugem svetu in ne le z zabavljanjem proti socialni demokraciji iz sveta spraviti in dosti mu je do tega, da pridobi vpliv na te sloje, kakor ga ima na kmeta. Tudi na Slovenskem so taka rokodelska društva snovali. Tu in tam so pridobili svoje hiše. Statuti so taki, da se premoženje teh društev lahko porabi kakor hoče. Udje ne morejo razpolagati o njem, oni so le dotle najemniki, gostje, dokler je to vodstvu všeč.

Iz teh manjših društev nastala so obširnejše, ki posegajo tudi v splošno socialno gibanje. Tako društvo imamo v Ljubljani. Taka društva so tudi na Nemškem in na Francozkem. Na Nemškem in v Belgiji snujejo ti krščanski socialisti fužinske zadruge (trades unions). Prej, pred 40 leti, so jih socialni demokrati in drugi socialisti snovali, ki nimajo z nobeno cerkvijo zveze. Zdaj stoji mej nemškim delavstvom vprašanje o razgovoru, ali se naj te delavske zadruge neutralizujejo, ali ne, t. j. ali se naj te zadruge združevajo s politično stranko, ali ne, ali naj strogo ekonomične stranke ostanejo. Glavni voditelji delavstva so za neutralizacijo. Te organizacije naj bodo za se; vsak ima pristop, ne vpraša se po njegovi veri, narodnosti in ne po političnem prepričanju. Tak je tudi Angležki izgled. Strogo ekonomične organizacije.

V razmišljevanju o tem vprašanju po vseh časopisih, v katerem so najboljši voditelji svoja mnenja izrekli, je važno vprašanje, da se vse katoliške in protestantovske krščanske delavske organizacije močno krhajo. Celo nedolžna rokodelska društva sv. Jožefa najdejo, da so le za duhovniško štafažo združeni ter pomoč duhovništvu pri volitvah. Dani jim, da to vender ne more za delavca dobro biti, če delodajalec mojster v odboru odločuje in naj se jim še tako zabičuje, da naj bodo delavci s svojo usodo zadovoljni, v svojem delu potrpežljivi in naj se navajajo k tihemu življenju.

Bogati nemški fabrikanti in drugi bogataši so dosti denarja dali za osnovanje teh krščanskih delavskih društev; ti se zdaj glasno pritožujejo čez te krščanske socialiste, ki niso nič boljši nego socialni demokrati. Jeden zastopnik fabrikantov celo piše: „Wir meinen sogar, es kann ernster Zweifel darüber entstehen, welcher Feind den Vorzug verdient: ob der mit offenem Visir kämpfende Socialdemokrat oder der in der Kette des Jesuitismus einherschleichende Christlich-soziale".

Mej vsemi krščanskimi socialnimi delavskimi organizacijami poka. Nemški katoliški duhovnik dr. Hitze, jeden najživahnejših organizatorjev krščanskih socialnih organizacij, skuša te organizacije speljati na strogo ekonomična tla s takozvano krščansko podlago, pa tudi to ne vleče; katoliški in protestantovski delavci simpatizujejo s socialnimi demokrati in danes se v nemških krščanskih socialnih društvih ne sme več zabavljati socialnim demokratom.

Kmetijstvo.

Tri bogate vasi.

Mej Nemci znani statiskik dr. Hecht je popisal v knjižnici „Drei Dörfer der badischen Hard", kako delujejo kmetje treh badenskih vasi: Hagsfeld, Blankenloch in Friedrichsthal. On sam je rojak teh vaščanov, torej mu gre popolna verodostojnost. Te tri nemške vasi so oddaljene kakih 10—14 kilometrov od večjega mesta Karlsruhe, torej kakor Št. Jernej, Bela Cerkev, Mirnapeč od Novega mesta. Hiše v teh vaseh so lepe, snažne, pota po vaseh imajo tlak. Vas Hagsfeld ima po večjem delavce, ki hodijo v fabrike v Karlsruhe na delo. Zraven tega dela pa kmetujejo. V ostalih dveh vaseh so le kmeti. Blankenloch šteje 1684, Friedrichsthal 1140 ljudi. Na jeden hektar, (t. j. približno $1^3/_4$ oralov) pride v teh vaseh 2—3 ljudje. Jedna družina 5—7 oseb ima lasti 1 do 3 hektare zemlje. Torej kakor pri nas bajtarji. Zemlje 9 hektarov ima le jeden kmet in le 18 kmetov po 4—6 hektarov. Drugi so majhni kmeti, ki imajo 1—3 hektarov. Zemlja okolo teh vasi je peščena, kakor n. pr. ona okolo Št. Jerneja ali okolo Krške vasi. Sadno drevje tam ne raste, dasi mu je obnebje ugodno. Gnojiti je treba to zemljo močno, da se na njej stalno in dobro prideluje. Povsod drugod bi na takih tleh le največji reveži se nahajali, posebno v Avstriji, ali tamkaj ne. Povprečno stane

*

hektar zemljišča v teh vaseh 4400 mark, t j. 2400 gold., pa pridejo tudi do 3 tisoč, da, 4—6 tisoč veljajo boljše lege. Okolo Št. Vida na Dolenjskem, v Semiču, se pa travnike plačuje oral do 1000 gld., njive 500 gld., drugod pa 400—200 gld. Toliko plačujejo ti nemški ljudje za zemljišča in vendar le prav dobro na njih izhajajo. V Hagsfeldu se 42 % zemlje porabi za pridelovanje krompirja, zraven se seje žito za kruh, sočivje in peso. V Blankenlochu je namenjeno le 17 % zemljišč za krompir, drugo za žito (pšenico in ječmen) ter 10 % zemlje za pridelanje korenja, ki se rabi za človeško jed in 10 % zemlje za pridelovanje tobaka. (Kaj bi naša Bela Krajina, ki ima po zvedenčevem izreku taka tla in obnebje, kakor kraji Bosne, Madjarske, tobaka pridelala, če bi se kaka vlada usmilila teh za Avstrijo in posebno za dinastijo v turških navalih toliko zasluženih krajev, ki so bili stoletja bojišča, na katerih so včasih vsako leto dostikrat po kratkih presledkih vasi gorele, ljudje stali vedno v boju. To je bila avstrijska vojaška granica. Nič ni država v tedanjih časih vrnila, odškodovala, ker so knezi sami bili v denarnih zadregah. — Danes je $^3/_4$ moštva te Bele Krajine v Ameriki.

V Friedrichsthalu se 45 % zemlje porabi za pridelanje tobaka, 30 % za krompir in 18 % za žito. Prej se je v teh vaseh tudi predivo, lan, konoplja pridelovalo in bilo precej konjereje, ali to, kakor pridelanje žita, se je opustilo, ko so se pogoji trga predrugačili. (Torej tukaj se kmet ravna po trgu. Če kaj ni več na trgu prodati, opusti, da goni stare lajne naprej). Na Dolenjskem bomo morali n. pr. konjerejo opustiti. Električni tramvaji, vožnja s kolesi in vožnja z motorji, to rejo oškoduje. Nova puška in smodnik, novi kanoni bodo odstranili dragonce, husarje v armadi. Te jezdece-vojake zdaj sovražnik prej postrelja, predenj zamorejo priti do njega. Le še za opravila selstva in morebiti za spionažo bodo nekaj teh jezdecev še v bodoče rabili. V navedenih vaseh so mesto izpadlih stvari druge pridelovati začeli, kakor špargelne, čebulo in drugo.

V teh vaseh ne sadijo najnižje vrste krompirja, ki ga fabrike za žganje porabijo, ampak najfinejše sorte, katere že mesca junija po 4 marke stot (100 funtov) prodajo in sicer v velikih mestih. Na hektarju ($1^3/_4$ orala) pridelajo ti kmeti najmanj 120 meterskih stotov pa do 160. Na drugem Nemškem se povprečno 87 meterskih stotov pridela na hektar zemlje. Koliko na Slovenskem? Na oral se poseje pod brazdo 4 mernike krompirja, pridela se 15—20 mernikov od jednega, torej recimo 80 mernikov na oralu. 2 mernika sta težka 1 stot stare uteži, torej 40 centov ali 20 meterskih. To je razloček mej pridelki Nemčije sploh, še večji mej pridelki imenovanih treh nemških vasij! A mi najslabši krompir, ti najboljši. Mi 40 meterskih stotov na hektar, ti badenski pa 120—150—160.

Ko je krompir spravljen, usejejo ti badenski kmeti repo in kaj druzega jesenskega, da zemlja prazna ne ostane. To tudi mi delamo po zimskem žitu, po krompirju tega ne moremo, ker po največ pozne sorte sadimo. Torej imajo ti nemški kmeti tudi to korist. Korenja za človeško jed pridelajo ti kmeti 330 metrskih stotov na hektaru. Vrednih je teh 330 stotov korenja bruto 1320 do 1350 mark. Tobaka pridelajo vaščani v Friedrichsthalu na hektaru po 26 metrskih stotov, v dobrih letih tudi 39. Kmet srednje pridnosti in pameti pridelal in dobil je za tobak na jedni njivi jednega hektarja leta 1893 1304 mark za dober tobak, za slabše dele tobaka pa še 521 mark, vkup 1800 mark. Dr. Hecht odračuni za gnoj, delo in spravljanje 800 mark in je potem čisti dohodek 1000 mark. Ta kmet ima vsega zemljišča $2^1/_2$ hektara, pa ima molžne krave, ima svinje.

Žita se pridela v teh vaseh na hektaru povprečno 20—30 metrskih stotov. V drugi Nemčiji 10—13—14 metrskih stotov. Stori se lahko račun za slov. kraje. Jeden mernik pšenične posetve da na Dolenjskem šest, na Gorenjskem 8 mernikov. Na slov. Štajerskem imajo na murskem polju dobra žitna tla, tam dobijo do 10 mernikov od jedne posetve. Pri nas se seje 4 dobre mernike na oralu. Vzemimo povprečno 8 mernikov pridelka od jednega mernika, torej 32 mernikov od $^1/_4$ orala — 64 od hektara. Mernik pšenice tehta povprečno 46 funtov, torej zraste na hektaru 2944 funtov, — torej pridelamo 14 metrskih stotov pšenice na hektaru na Slovenskem. To bi bilo jednako z drugimi Nemci povprečno. Ali nekateri elbiški junkerji-veleposestniki so že dobili 15 mernikov od jednega. (Konec prih.)

Kmetijske raznoterosti.

Za konjerejce. Deželna vlada razglaša: Na podstavi deželnega zakona z dne 18. februvarja 1885 (dež. zak. št. 13) se s tem splošno naznanja, da morajo posestniki žrebcev, kateri hočejo v prihodnji spuščalni dobi spuščati svoje žrebce za plemenitev tujih kobil, zglasiti te svoje žrebce najpozneje do 10. decembra 1900 pri političnem okrajnem oblastvu, v čegar okolišu se nahaja stajališče žrebčevo. Dovoljeno je zglasilo izvršiti pismeno ali ustno; ob jednem pak je naznaniti ime in priimek, potem stanovališče žrebčevega posestnika, kakor tudi pleme, starost, barvo in stajališče žrebčevo. Za žrebce sploh pod štirimi leti in za noriške žrebce pod tremi leti se ne dajejo dopustila za spuščanje. Kje in kdaj bode izborna komisija zglašene žrebce pregledovala in zanje dajala dopustila, dá se v svojem času na znanje.

Poučni in zabavni del.

Koza.

Dogodek iz otročjih let.

Ruski spisal N. L. Lěskov.

(Konec).

Meni je bilo silno žal za Ivana Jakovljeviča. Francozov sin Albin pride k nama v sobo, ves objokan in nasvetuje, naj bi stekli zadaj preko vrta in konopljišča do ceste in pričakali Ivana Jakovljeviča, da se poslovimo od njega, ko se bo vozil mimo. Storili smo tako, pre-

tekli ga in čakali kraj ceste skriti med konopljami. No voza z Ivanom Jakovljevičem ni. Naenkrat se prikaže peš, ker ni hotel, da se trudi radi njega mužik. Oblečen je bil v bel frak in ogrnjen z rdečkastim plaščem; z malim kovčegom za perilo in belim dežnikom v roki. Stopal je mirno, veselega in zadovoljnega obraza. Zagledavši nas, postoji in stegne proti nam obe roki z vzklikom: oj, moj Bog! Stekli smo k njemu, ne vedoč druzega govoriti, kakor: odpustite, odpustite!

Nismo niti vedeli, za kaj da prosimo odpuščanja, no on nam pomore iz zadrege:

Niste prav naredili deca, ker niste povedali istine: nedolžnega dečka so kot zložinca natepli. Dal Bog, da vam ostane to vedno v spominu, ter da bodete vedno pravični vseh zgodah svojega življenja. Laž grdi človeka in žali Boga.

Ah da, saj se zdaj tudi sami sramujemo, ker nismo drugače storili.

Bog naj vam odpusti; ljubite Kosto pa recite tudi drugim, da ni bil kriv, temveč se je spoznal krivim le iz strahu.

Storiti hočemo; ali zdaj nam pevejte Ivan Jakovljevič, kam hočete vi zdaj iti?

On zgane z ramami pa pristavi veselo:

Jaz, kam? No to je vsejedno kamorkoli. Povsod se živi jednako . . . ali človek ima dožnost, da opravlja delo božje.

Nismo razumeli, kaj če reči z besedami „opravljati delo božje", vender smo se jokajoč oklepali njega.

Ali stric vas je brez vsakega vzroka odpustil — govorili smo mu: vi ste pošteno postopali, niste storili nikomur nič hudega.

Kar je, odvrne Koza še mirneje, da radostneje. Ali bi vi mogoče radi, da sem kaj hudega storil?

Oh, tega nikakor, ali . . .

Torej, kaj? Vse je v redu, kakor mora biti. Vi bodete i to prej ali slej razumeli . . . Ah, to je radost — sreča . . .

Zdaj se še bolj razvedri obraz našega učitelja, in on sklene roke in začne moliti nemški: Oče naš. Tudi mi smo sneli čepice iz glave in molili z njim. Ko je pa izmolil, položi nam roke na glavo in izvrši s solznimi očmi molitev po ruski: Oče naš, zahvalim se ti, ker si mi dal zopet radost izgnan biti, ker sem vršil tvojo sveto voljo. Omehčaj srca naših sovražnikov in daj tem malim milost, da očutijo enkrat srečo, kakoršno jaz zdaj uživam po tvoji milosti. Daj jim pamet, da bodo umeli, da je v tem tvoja volja.

Še enkrat nas objame, poljubi in odide dalje proti mestu, gotovo praznih rok ali vesel: a mi, ki smo imeli vsega v obilici, ostali smo kleče na cesti, sledeč mu z očmi in jokali.

Bilo nam je, kakor da se je dotaknil najtanje strune, naše duše ostro, ali tako, da nas je vender osrečil. Koza zbudil je vas čuvstvo, kakor da bi vlil v nas nov duh. Zdelo se nam je, da se moramo priporočiti Bogu, naj nam omehča srce. P. Radlin.

Košarica.

Spisal Ček.

„Kako dolgo je ni!" Gospica Vika nevoljna zacepta z nožico, da ji odleti copata tja do zidu.

Veliki ples, ta ni kar si bodi! Že najmanj od pete ure se je napravljala gospica Vika nanj. Že dvakrat je bila poslala služkinja, da je morala odnesti nazaj lakaste čreveljčke. Prvič je prinesla za pol številke prevelike, v drugič so jo nekoliko tiščali.

V tem je zopet obula Vika copate in čakala, oblečena samo v spodnji obleki, katere posameznih delov zaradi obilnih čipek ne bi bilo mogoče razločevati, služkinjo, ki bi se imela vrniti s tretjim parom črevljev. Pogledovala se je v zrcalu in tu pa tam še nekoliko popravila, dasi v resnici ni bilo potrebno prav nič.

Slednjič se vender vrne služkinja vsa zasopla.

„Tako dolgo hodite; pokažite!"

Služkinja razvije zavitek. Vikin obrazek se namrdne, češ, tako široki na koncu.

„Drugačne oblike te velikosti nikakor nisem dobila. Vse je bilo tako grozno veliko".

„Obujte me naglo!"

Služkinja stori. „Tako, ti bodo prav".

Vika poskusi.

„Všeč mi niso prav nič, pa naj bode!"

Da bi ne bilo že pozno, izvestno bi jih bila v tretjič poslala nazaj. In ko bi bila prinesla služkinja ves izdelek mödlingške tvornice seboj, ne vem, ali bi se našli taki, da bi bili pogodu Viki.

„Sedaj krila, pa počasi, da se mi ne podero lasje".

Služkinja sluša molče.

Dobro, dolgo je še trajalo, predno je bila Vika oblečena.

Ali se je ogledovala od vseh strani! Veliko toaletno zrcalo ji je bilo še dosti premajhno.

„Pokličite mamo!"

Služkinja odide. Vika se nasmehne sama sebi v zrcalu, potem pa se koketno zasuče poskušajoč, kako se ji bode podala ta obleka pri valčku.

„No, ali si pripravljena?" Starikava gospa, že tudi opravljena, se prikaže pri durih.

„Sem, mama! Ali že čaka voz?"

„Ne še. No vidiš, saj jih je dobila, pa precej jokaš; ne smeš".

„Ali sem lepa, ali mi pristoja ta obleka?"

„Izborno, Vikica. Najlepša bodeš na plesu".

„Kaj pa cvetka v laseh?"

„Kaj lepo se ti podaje; ali si jo pripela dovolj trdno, da je ne izgubiš?"

„O menda ne. Kaj mama, ali bode ponosen Vilko na svojo plesalko!"

„Če bode. Vilku ne verujem mnogo".

„O jaz pa, mama; silno me ljubi, samo z menoj bode plesal. Ali mi bodo zavidale tovarišice, a-a-a!“

Vika si od veselja omane roke.

„Pa veš, da pride?“

„Vem. On me hoče sicer iznenaditi, zato mi ni nič pisal, da je še v Ljubljani. Pa vem, da je tukaj in tudi vem, da pride na ta ples“.

„Meni se pa zdi, da je na nas pozabil. Prej, dokler je bil v osmi šoli, si mu že bila dobra, ali sedaj, ko je že eno leto jurist, se je precej ohladil. Zdi se mi, da ne bodeš nikoli njegova“.

„Motiš se, mama! Tak ni Vilko! Prav zadnjič mi je pisal, da še pet let in njegova bodem. Meniš, da bodem že prestara; dvaindvajsetletna bodem takrat, ravno prav“.

„To ne, ali premalo bogata; taki ljudje gledajo po bogatih nevestah“.

„Ne, ne, mama. Jaz bodem Vilkova in nobena druga“.

„Da bi bila le res! Pojdiva, voz mora že stati pred hišo! Ali si vzela rokavice, pahalnik? Ali si si naredila dekoracij?“

„Da, mama. Vilko dobi najlepšo“.

Skoro na to sta se odpeljali proti „Narodnemu domu“.

* * *

Jako lep ples se je začel po kratki besedi. Velika dvorana v „Narodnem domu“ je bila polna mladih plesalk v lepih toaletah in dičnih gospodov večinoma abiturijentov.

Prvi valček je bil pri kraju. Vika je plesala že z različnimi plesalci, samo Vilka ni bilo na razpregled.

„Kje se mudi tako dolgo?“ je dejala večkrat sama pri sebi. „Sedaj bi bil moral vender že priti, kaj praviš, mama?“

„Seveda, sedaj bi že morala promenirati“.

„Prosim“, se oglasi zdajci abiturijent in se predstavi. Ni mu smela odreči, zakaj ako bi Vilka ne bila?! Odšla je plesalcu ob roki po dvorani . . .

„A-a!“ je skoro zakričala Vika, vender se je premagala, in le globok vzdih se ji je izvil iz prsi.

„Kaj vam je, gospica?“ jo vpraša spremljevalec prestrašen.

„Hvala, je že dobro! Prosim, vedite me na sedež!“

On stori, kakor mu je bila velela.

„Mama, tukaj je Vilko, poglej, prav sedaj le pride mimo!“

„Vidim, molči!“

V onem trenotji, ko je Vika vzdihnila tako bolestno, je privedel jurist Vilko mlado lepo gospico ob roki v dvorano. Vilko ju je ugledal precej, a on je ni hotel videti.

Zaplesali so nov ples. Vika pa je obsedela na svojem sedežu.

„Sedaj zapleše z njo, to mora, dolžan je kot kavalir, a potem pride po me“.

Tako se je tolažila Vika.

Toda Vilko se ni zmenil za njo, ves čas je plesal in promeniral le s svojo plesalko, sedel le pri nji.

„Prva četvorka bode moja“, si je dejala zopet Vika.

A tudi ta ni bila. Plesal jo je z Viki neznano gospico. In tako ves čas do počitka. Ona je sicer tudi plesala, a najrajše bi bila šla domov in se razjokala . . .

„Gospodje volijo!“ se začuje v dvorani. Vilko in njegova plesalka pa sta odšla od nje . . .

Vilko se je vrnil še-le o počitku. Njegove gospice ni bilo ž njim. Z materjo sta se odpeljali domov.

Vika in mati njena sedeta k osameli mizi. Mati bi bila šla sicer rada domov, a Vika je hotela prej izplačati njega.

Celo mimo je prišel, a ne opazivši jih, je odšel dalje.

V tem je zaigrala godba za nov ples. Vika si poišče svojih plesalcev, a z Vikom ni hotela plesati. Ta je opazil vse to.

Pri naslednjem plesu pa odide po njo. Ona vstane, reče pikro: „Sedaj po polnoči; hvala lepa“, in sede zopet.

Tega se ni nadejal, a precej si je vedel razjasniti vso stvar.

„A tako!“ odvrne kratko, odide po dvorani na nasprotno stran in sede prav nji nasproti.

Vika ni plesala več. Skoro sta odšli z materjo domov . . .

„To košarico od nje si zapomnim“, zagodrnja Vilko. „Prva je in poslednja od nje“. A sicer zmotiti se ni dal radi tega kar nič. Zaplesal je in plesal do jutra.

* * *

Vida pa je v tem glasno ihtela v vozu.

„Ta sramota, tako sem se ga veselila, pa me niti pogledal ni“.

„Ali ti nisem pravila, da ž njim ne bo nič“.

„O mama, kako sem nesrečna. Tako sem ga ljubila, in sedaj me je tako prezrl. Kaj naj storim?“

„Umiri se, in pozabi, Vikica; saj ni samo on na svetu!“

„O kako ga sovražim, nezvestnika! Precej jutri mu pišem, da je vsemu konec. Gorje mu, če še kdaj pogleda za menoj, če se še kdaj prikaže mojim očem! Naj bode ona plesalka odslej njegova!“

„Le umiri se; saj ga ne bo več k nam“.

„Še bo prišel, mama, bodeš videla. A pokaži mu vrata!“

„Tega ne. Naj le pride, poveva mu, kar mu gre, in potem bode že toliko pameten, da bode sam od sebe šel“.

„Dà tako, mama, tako!“

Voz se je v tem ustavil pred hišo. Viki so se bile pa že tudi posušile solze.

„Morebiti pride še jutri, mama“, pravi Vika že v sobi materi.

„Mogoče, da pride, če ni tako užaljen, da ga sploh več ne bo“. (Konec prih.)

Novice.

— **Osebne vesti.** Kanonik gosp. A Kalan je imenovan za vodjo deškega zavetišča v Marijanišču. Namestni bogoslovni učitelj gosp. dr. A. Ušeničnik je imenovan stalnim profesorjem za dogmatiko. Semeniški učni prefekt gosp. dr E. Lampe je imenovan kornim vikarjem pri ljubljanski stolnici ter prevzame glavno vodstvo „Slovenca“. — Računska praktikanta gg Jos Jak in Jos. Šircelj sta imenovana računskima asistentoma pri finančnem ravnateljstvu. — Davčni pristav gosp. V. Nedeljko je premeščen iz Litije v Ljubljano. davčni oficijal v Ljubljani gosp. Ivan Globočnik pa v Ribnico.

— **Iz deželnega šolskega sveta.** Nadučitelj gosp. P. Gross v Zagorju je šel v pokoj. Učitelja gosp. I. Jezeršek pri Sv. Križu poleg Tržiča in gosp. I. Pokorn v Horjulu sta imenovana za nadučitelja. — Učitelj v Planini pri Vipavi g. I Grad je premeščen v Podrago, gdč. Ivana Simončič je imenovana definitivno za Dobrovo pri Zaspu, gdč. Ljudmila Bukovič je premeščena iz Št. Petra pri Novem mestu v Postojno.

— **Častno občanstvo** je podelil občinski odbor v Lescah župniku gosp. Frideriku Hudoverniku v priznanje miroljubnega in zaslužnega delovanja.

— **Poročil** se je v Celju gosp dr. Stanko Bevk z gdč. Ano Žimniakovo. Pred cerkvenimi vrati je celjska nemška barabarija mej poroko silovito kričala in končno naskočila cerkvena vrata. Celjske policije ves čas ni bilo nikjer.

— **25letnico poroke** sta praznovala v nedeljo v Celju notar gosp. Lovro Baš in njegova soproga gospa Ida Baš roj. Mihelič

— **Državna podpora.** Poljedelsko ministrstvo je odobrilo načrt za zagradbe Krke pri Mrsečji vasi. Stroški so proračunjeni na 6000 kron. Ministrstvo je obljubilo 3000 kron podpore, dež. odbor pa 1500 kron. Za uravnavo hudournika Pišence je vlada dovolila 700 kron podpore.

— **Stoletnica Prešernovega rojstva** se bo v Ljubljani in tudi drugod po Slovenskem jako slovesno praznovala.

— **Prvi občni zbor društva v pospeševanje obdelavanja ljubljanskega barja, ki** se je vršil 8. t m. ob 11. uri dopoludne v mali dvorani „Mestnega doma“, udeležilo se je 40 oseb, in to večinoma gospodarjev z barja. Ker se načelnik provizoričnega odbora, ljubljanski župan gosp. Ivan Hribar radi bolezni ni mogel udeležiti zborovanja, otvoril je dr. E. Kramer, ravnatelj kmetijsko-kemičnega preskuševališča zborovanje, pozdravil navzoče, omenil, da je slavno c. kr. deželno predsedništvo potrdilo društvena pravila ter v kratkem označil namen društva. Kot zapisnikar je prisostoval gospod nadučitelj F. Črnagoj. Potem so se vršile volitve predsednika in odbornikov. Predsednikom je bil izvoljen soglasno mestni župan Ivan Hribar. Za odbornike pa: dr. Jos. Kosler, veleposestnik v Ljubljani, dr. E. Kramer, ravnatelj v Ljubljani, Gabrijel Jelovšek, župan in posestnik na Vrhniki, Josip Kušar, posestnik in župan na Brezovici, Vinko Ogorelc, posestnik na Škofelci in Jakob Erjavc, posestnik na Studencu. Kot članarina določili sta se na leto 2 kroni. Nato je imel gosp. dr. E. Kramer jako zanimivo predavanje o delovanju kmetijskih od c. kr. mnistrstva za kmetijstvo subvencioniranih poskuševališč na barju in o njih praktičnih uspehih. S tem zborovanjem je bila tudi zvezana mala, a jako lično vrejena razstava kmetijskih pridelkov imenovanih poskuševališč, katera je navzoče jako zanimala. Društvu je pristopilo že lepo število članov, in želeti mu je vsestransko podporo in najboljši uspeh.

— **Iz Radovljice** se nam naznanja, da je bil izvoljen županom v Predtrgu stari župan gosp. Anton Dolžan iz Predtrga št. 21.

— **Iz Starega trga pri Poljanah** se piše: Petru Režeku na čast in v proslavo njegovega plodonosnega in nepristranskega delovanja v Starem trgu kot župnik, predsednik krajnega šolskega sveta in krajnošolski nadzornik, priredili so farani dne 3 t m razsvetljavo ter podoknico s tamburanjem in petjem, dne 4. t. m. pa se je ves Stari trg okrasil s slovenskimi trobojnicami. Izročila se mu je ta dan tudi diploma častnega občanstva, katero je prav lepo priredil gosp. Rih. Šeber v Postojni.

— **Blagoslovljenje nove župnijske cerkve v Šmartnem pri Litiji** bo v nedeljo dne 18. t. m. Blagoslovil bo cerkev generalni vikarij gosp I Flis.

— **Električna železnica na Dolenjskem.** Neka ogrska firma se poteguje za koncesijo za gradnjo električne železnice iz Novega mesta preko Metlike v Črnomelj. V poštev bi prišla že projektovana proga.

— **Izplačevanje učiteljskih plač na deželi.** V bodoče bode ono učiteljsko osobje, ki biva izvan uradnega sedeža davčnega urada, in ki to izrecno zahteva, dobivalo svojo plačo po poštni nakaznici. Isto velja za učiteljstvo v ljubljanski okolici, ki dobiva plačo pri deželni blagajni.

— **Uravnava Save** pri Verneku in v Hotiču se v kratkem prične.

— **»Radogoju«** pristopil je povodom svoje poroke za ustanovnika z doneskom 100 kron odvetniški kandidat dr. Ivan M. Hribar v Ljubljani. Želeti bi bilo, da bi se o podobnih prilikah vsi slovenski akademični izobraženci spominjali tega prevažnega in prepotrebnega društva.

— **Volilno gibanje na Slovenskem** postaja vedno živahnejše. V zadnjem času imajo razni kandidatje prav pogostoma shode. V Ljubljani je dr. Šusteršič pred samimi krščanskimi socialisti razvil svoj program. V Mirni peči so pa njegov shod razgnali in napodili dr. Šusteršiča v beg. V Kamniku je imel dr Ferjančič shod, ki so ga sicer nasprotniki skušali motiti, kar pa se jim ni posrečilo. V mestih misli katoliška stranka tudi postaviti svoje kandidate in sicer bosta prošt Elbert za dolenjska mesta in dekan Koblar za gorenjska in notranjska mesta. V Ljubljani je stranka prosila dr. Krisperja, naj kandidira proti dr. Tavčarju

— **Zakoni in ukazi za vojvodino Kranjsko,** ročna izdaja, 6. zvezek, drugi pomnoženi natis, izdal dež. tajnik Jožef Pfeifer, natisnil in založil A. Klein & Comp. — je knjiga, ki je ravnokar izšla in bo dobro služila interesentom.

— **Novi kandidatje na Štajerskem.** Nemškutarji kandidirajo na Spodnjem Štajerskem svoje može. Ti so: Fr. Wratscho, načelnik gornje radgonskega okrajnega zastopa (proti dr Ploju). Ludovik Kresnik iz Slov. Bistrice (proti prof. Robiču) in Ivan Wissenjak župan na Slomu pri Možgancih (proti Hribarju in Žičkarju).

— **Obravnava v zadevi učitelja gosp. Franca Gostinčarja, ki** je bil dne 13. februvarja t. l. od porotnega sodišča v Celju zaradi prekoračenja silobrana obsojen na en mesec zapora, vršila se je danes pred c. kr. najvišjim kasacijskim sodiščem ob $^1/_2$10 uri dopoludne.

— **Nemški dijaki v Celju** so si za svoje kolesarsko društvo potrebne stvari bavili s tem, da so jih pri trgovcu Jakovitschu — ukradli.

— **Ruski kružok v Trstu.** Vlada v Trstu baje iz sedmih razlogov ni potrdila pravila ruskega kružka, dasi so v Trstu predložena pravila doslovno taka, kakor pravila ljubljanskega kružka.

— **Poražen iredentovec.** V nedeljo je na občnem zboru laškega delavskega društva v Trstu propadel dosedanji predsednik obč. svetnik Ruscovich, ki je bil 30 let predsednik tega društva. Lahoni se imajo temu društvu zahvaliti za najlepše svoje uspehe.

— **Grofinja Apraxin**, mati soproge kranjskega deželnega predsednika gospe baronice Olge Heinove je umrla te dni v Meranu

— **Umrl** je v bolnici usmiljenih bratov v Kainbachu pri Gradcu upokojeni kaplan gosp. Josip Wrus.

— **Bogat lov.** Neka tržaška družba „Mimrodov" je bila v nedeljo na lovu v Rodiku ter je ustrelila tri zajce, jedno kokoš, enega kozlička in eno — kravo!

— **Cerkveni rop.** V župnijski cerkvi v Rajhenburgu je neznan tat ukradel pušico njene vsebine in poškodoval več cerkvenih reči. Škode je 60 kron.

— **Obesil** se je 53letni Franc Frisch iz Spod. Vogala na Štajerskem, ki je sedel zaradi tatvine v zaporu v Ložu in bi bil moral te dni odriniti v prisilno delavnico.

— **Potres** so te dni čutili v Adlešičah in v Tribučah pri Črnomlju.

— **Medveda ustrelili** so na lovu v Starem trgu pri Ložu.

— **Pod ključem so.** V Trstu je bilo te dni opaziti v denarnem prometu več kosov denarja po 20 stotink in tudi drugih kosov denarja, tako tudi novo skovanih 5 kron iz svinca. Redarstvo je pazilo, da pride ponarejalcem ali raznašalcem tega denarja na sled, ali zastonj. Nekega dne prišla sta dva mladenča v neko prodajalno, naročila sta nekaj kave in sladkorja, ter plačala s 5 kronskim denarjem. Trgovec je denar sprejel, a kasneje je šele spoznal, da je 5 kronski komad iz svinca. Hitel je na redarstvo in opisal mladenča. O pozvedbah je bilo naročeno Trstu, kateri je našel opisana postopača in ju dal peljati v zapor. Neznanca sta 32letni Julij Baseggo in 28letni Anton Lamprecht, ki sta redarstvu dobro znana. Oba tajita, ker bi bila strogo kaznovana, vender sta bila pridržana v zaporu.

— **Pijanstvo ga je ubilo.** Na bregu sv. Justa v Trstu je našla redarstvena straža pijanca, kateri je ležal na tleh nezavesten. Položili so ga na vozič in ga dali odpeljati v zapor ulice Tigor. Tam so ga precej časa izpraševali, predno je kaj izpregovoril, toda mrmral je le neumljive besede. Djali so ga v navadno sobo za pijance. Ondi je ležal do 7 ure zjutraj; ko je k njemu prišel nadzornik zaporov, ga je dobil ležečega. Skušal ga je buditi, toda zastonj. O tem je obvestil uradnika, kateri je dal poklicati zdravnika dr. Mandića, kateri je poskusil pijanca k življenju spraviti toda zaman: mož je bil mrtev. Prenesli so ga v mrtvašnico na bregu sv. Justa in ondi so ga izpostavili, da se izve, kdo da je. Mož je star okoli 40 let, lasje in brke ima kastanjaste, oblečen je v plave hlače in temno-modro suknjo. V torek popoludne je Ivan Flegg iz Buzeta v Istri spoznal v mrtvecu lastnega brata Antona 36 let starega.

— **Očeta umoril in brata.** V Biteljcu blizu Sinja v Dalmaciji se je dogodilo te dni nekaj strašnega. Tam je živel namreč posestnik Simeon Jukić-Braculja. Imel je štiri sinove, ki so bili že vsi poženjeni iz hiše. Uže delj časa je bila med očetom in sinovi neka mržnja in sicer zategadelj, ker ni hotel stari Jukić še za časa svojega življenja razdeliti med sinove premoženja. Konečno se je pa Jukić vender udal zahtevam sinov. Povabil jih je k sebi in tam se je razdelitev izvršila mirno in brez prepira Popoludne istega dne pa so imeli vsi priti k vaškemu župniku, da bi tam podpisali dotično pogodbo. Ali do podpisov ni prišlo, ker do tačas še ni bila spisana pogodba. Drugi dan vstane Jukić zgodaj, gre iz hiše do hleva ter se tamkaj vsede. Kmalu nato pride k njemu najstarejši sin Marko ter mu začne očitati, da je bil pri delitvi premoženja pristransk. Stari Jukić, ki je poznal sinovo naglo jezo, vstane in hoče oditi v hišo V tem hipu pa potegne Marko iz nedrij dolg nož, plane nad očeta ter ga štirikrat tako hudo zabode, da je oče na mestu izdihnil. Kmalu se je zbralo na licu mesta mnogo ljudij. Tje pride tudi mlajši Jukićev sin Nikolaj. Ko pa zagleda ta strašen prizor, zakadi se proti bratu, videč v Markovih rokah velik nož, zbeži koj od njega, ker je bil mnogo šibkejši in mlajši od Markota. A kakor divja krvoločna zver se zapodi Marko za njim. In kmalu sta bila skupaj Nikolaj se postavi sicer Marku v bran — a zaman, kajti po kratki borbi klečal mu je že Marko na prsih. Zabodel ga je krvoločnež šestkrat z nožem v prsa, ter ga umoril. Kakor besen je potem tekel Marko naravnost k orožnikom, kjer se je sam ovadil Koliko nesreč vender ne povzroči na svetu nagla jeza! Zato pa je treba paziti pri vzgoji otrok, da se ista zatre že v njih najnežnejših letih na kakoršenkoli način, ali da se vsaj kolikor mogoče ublaži.

— **Očeta ubil.** Pred petrinjskim sodiščem na Hrvaškem se je te dni vršila razprava proti Svetozaru Vujaniču, ker je ta namreč lastnega očeta ubil. Mej očetom in sinom je vladal že od nekdaj prepir zavoljo gospodarstva. Dne 31. avgusta t. l. sta oba delala na njivi, kar se radi malenkosti vname prepir. Oče se je tako razvnel, da je potegnil nož in skočil proti sinu in bi ga bil gotovo, zabodel da ni hitro vmes stopila sinaha, katera je moža smrti rešila. Oče je šel jezen proti domu z namero, da vzame puško in sina ustreli; sin, ki je slutil namero očetovo, je pa hitel tudi proti domu po stranskih potih, a prišel je preje pred hišo nego oče. Ondi je skušal očeta ustaviti, ali ni uspel, ker se je stari Vujanić v njega zapodil in nastal je pretep, v katerem je sin očeta z nožem sunil v vrat in mu prerezal grganec, da je na mestu mrtev obležal Sodišče je Svetozarja Vujanića obsodilo na 7letno ječo s posti in osamljeno celico.

— **Previdnosti ni nikdar dosti.** Mornar Cvitko Savopovičević je šel po ulici Malcanton v Trstu. Ker je bil brez službe, je gledal, da bi dobil koga, ki bi mu pripomogel do službe na kakem parobrodu. V omenjeni ulici je res srečal primerno napravljenega mladeniča, kateri ga je ustavil z vprašanjem, ako je brez službe. Cvitko je pritrdil in neznanec ga je precej zagotovil, da ima zanj službo na nekem parniku, kjer je tudi on v službi. Da bi si utrdila prijateljstvo, sta šla v neko gostilno na zajutrk. Ko sta povžili, je Savopovičević izvlekel novo denarnico, v kateri je bilo 8 kron Neznanec je precej pohvalil lepo denarnico in Cvitka prosil, naj mu jo pokaže, kar je Cvitko tudi storil, a kmalu se je skesal ker je neznanec v dveh skokih pobegnil iz krčme in odnesel denarnico in denar. Savopovičević je naznanil rop redarstvu, a menda zastonj, ker je postopačev toliko, da se jih jako te žavno spozna in ujame. — Josip F. iz Fare. 22letni mizar, je šel v nedeljo popoludne na sprehod. Imel je seboj tudi uro z verižico. To je opazi nek postopač ter se približal mizarju in ga povabil, naj pojde ž njim v ulico Solitario, kjer ima on znanstvo in se bodo prav prijetno imeli pri njegovi sestričini. F. je veroval in šel z neznancem v ulico in tam v tretje nadstropje neke hiše. Pred sobo sestričine je neznanec prašal mizarja, naj pogleda na uro, da se prepriča, ali je sestričina v stanovanju. F. je izvlekel svojo uro, a ker je bilo precej temno, sta oba motrila, koliko ura kaže. Ta moment je neznanec porabil in mizarjevo uro izmaknil ter zbežal po stopnjicah nizdol. Mizar je sprva ostal na mestu, kakor bi bil

okamenel, potem pa hitel za roparjem toda vse zastonj — ure ne bo več!

— **Na lovu tatov.** Ivan Dogulin mlajši je v nedeljo po noči po navadi šel ležati, ko nakrat zasliši v kubinji ropot. Skočil je iz postelje in opazil moža, ki je bežal po stopnjicah, Ondi je bil še nek mladenič. Ravno v isti dobi je ondot šla straža, kateri je Dogulin na kratko povedal to stvar. Straža je oba neznanca peljala v zapor v ulico Tigor. Tam se je zvedelo, da sta ta dva ponočna ptička neki Agrezzi Facchin in Rudolf Bunc. Pri njih so našli steklenico petroleja in čašo. Oba sta protestirala, da nista tatu, a vendar sta morala ostati v zaporu, dokler se izve, kaj sta v stanovanju imela iskati in razbijati.

— **Ženski jeziki.** Pred tržaško sodnijo se je obravnavalo proti gospej Rosi Graeffe soprogi profesorja Graeffe, katera je bila obsojena na 100 kron globe in plačanja 30 kron sodniških stroškov. Gospa Rosa je bila pred par meseci v obiskih pri svoji prijateljici na Voloskem V razgovoru prišle so tudi na to, koliko je gospa Emerich plačala za kupljeno letovišče v Voloskem, za katero je gospa Emerich odštela 35 000 gld., a gospa Graeffe je trdila, da je letovišče plačano z 28 000 gld. in dodala je torej da je gospa podarila 7000 gld. dr. Tamaru, ker po mestu se pravi, da je gospa Franja Šigolić prejela le 28.000 gld. Hči gospe Ane Emerich gospa Ana Urban je par dni potem izrekla svojo misel z besedami: „Mati to je prijateljstvo dr. Tamaro". Vsled teh ženskih navajanj in govorjenja je bila podnešena tožba proti gospej Graeffe. Pred sodiščem je zastopnik dr. Tamaro trdil, da je s tem govorjenjem dr. Tamaro bil žaljen na časti; ker ni dobil, kakor nekaj stotakov provizije. Zastopnik gospe Graeffe pa je branil svojo stranko s tem, da je ona govorila kar je od drugih ljudi slišala Sodišče se ni prepričalo o nedolžnosti gospe, katera je govorila, kar je slišala in jo je kaznovalo, kakor zgoraj povedano. Je smola govoriti, kar se sliši — osobito pred prijateljicami Pozor gospe!

— **Vojak na vešalih.** V Terezinu na Češkem so te dni obesili na dvorišču ondotne vojašnice vojaka Ferdinanda Kolana, kateri je po velikih vajah lanskega leta v vojašnici ustrelil na lastnega korporala, ali ni ga pogodil, nego je kroglja prestrelila na postelji ležečega bolanega vojaka, kateri je kmalu potem umrl. Vojaško sodišče je Kolana obsodilo na smrt na vislicah, katera se je te dni izvršila.

— **Visoka starost.** Pretečeni teden je umrla v Draždanih starka Roza Abraham, stara 104 let V poslednjem času ni delala ničesar druzega nego samo spala, jedla in mnogo molila, vendar pa je bila vesela in se je le težko ločila od sveta.

— **»Peter Zrinjski.«** Veleodlični hrvaški pisatelj Evgenij Kumičić, ki je tudi slovenskemu občinstvu znan in priljubljen po svojih krasnih romanih in novelah, je spisal dramo v petih dejanjih, katere snov je zajeta iz pretragične usode velikih dveh hrvatskih patriotov, Petra Zrinjskega in Frankopana. Drama se je igrala v zagrebškem narodnem gledališču z največjim uspehom Še noben hrvatski pisatelj ni doživel s svojim delom tolikega frenetičnega ploskanja in burnega odobravanja. Gledališče je bilo polno, pisatelju so izročili na odru jako dragocen venec ter ga po predstavi spremili domov. Drama je spisana po strogo zgodovinskih podatkih. Kritika piše navdušeno o tej drami, ki sicer tehnično ni dovršena, kajti vzrok temu je prevelika snov iz historičnost dogodkov — a je gotovo najefektnejša narodna drama in hrvatske zgodovine. V drami sta se odlikovala tudi naša dva rojaka: gospa Borštnikova, ki je igrala Marijo Zrinjsko, in gospod Borštnik, ki je igral Frankopana. Naslovno ulogo je igral izvrstno gosp. Fijan. Ali bi bilo umestno, da se prevede ta drama tudi na slovenski jezik ter se igra tudi na slovenskem odru? Zrinjski in Frankopan sta tudi Slovencem znana junaka bratov Hrvatov.

— **Posebnosti vladarjev.** Da tudi vladarji niso popolnoma brez praznoverja in posebnostij, kaže črtica, katero je prinesel neki francoski list. Tako n pr. nosi nemški cesar posebno imenitne dneve jedno ostrogo Karola XII., katero je izgubil v bitki poleg Pultave. Ob jednem hrani tobačnico Fri derika Velikega in jo ima v posebni časti, ker misli, da mu prinaša srečo. Tudi je nabiralec starih srednjeveških uniform. Švedski kralj Oskar nosi prstan, katerega je nosil njegov prednik Bernadatte Tudi on je nabiratelj starih slik, kolajn in redkih knjig. Bolgarski knez Ferdinand ima v svojem hlevu konja, katerega je jezdil bolgarski knez Aleksander v vojni pri Slivnici On namreč misli, da bi bila nesreča, ako bi odstranil iz svojih hlevov tega starega konja. On poseduje krasno zbirko diamantov, smaragdov, rubinov, katerih vrednost se ceni na 15 milijonov kron. Bavarski princ-regent nabira z zanimanjem stare posode in vreče srednjega veka. V petek ne gre nikdar na lov Njegov oče, kralj Ljudevik I. je bil strasten nabiratelj starih historičnih dežnikov.

— **Koliko jezikov je na svetu?** Na celi zemlji se govori 1064 jezikov. Angleški govori okoli 100 mil., ruski 70 mil., nemški 65 mil., francoski 45 mil., italijanski 27 mil., španski 50 mil., portugalski 22 mil., jezik Hindov okoli 100 mil. kitajski pa več 100 mil. oseb

— **Zrakoplov, ki se da voditi** je torej gotova stvar. Grof Zeppelin je dosegel ta uspeh s svojim zrakoplovom v zrak preko bodenskega jezera. Zrakoplov je plaval v višini 600 *m* ter se je pregibal na ono stran, na katero ga je vodilo njegovo krmilo, seve sedaj še z neko nesigurnostjo. Zrakoplov se je pomikal s hitrostjo 8 *m* na sekundo Stroški za sestavo tega zrakoplova so bili ogromni, a problem, s katerim so se leta in leta brez uspeha ukvarjali najslavnejši inženerji, je rešen in gotovo se bode posrečilo tudi iznajti način, ki bo omogočal ceneno vožnjo po zraku

— **Posel parižkih cenzorjev.** Število rokopisov, katere dobiva parižka cenzura na leto, raste. Leta 1899 je izročilo 37 gledališč nad 950 iger, leta 1898 pa 883 Število novih pesmij v 837 koncertnih zabaviščih v Parizu in okolici je prekoračilo 8000. Cenzorji seveda ne morejo pazljivo čitati vseh del, saj pride na vsakega po 7 večjih in manjših spisov na — dan

— **Najbogatejši človek** na svetu in njegovi najmlajši brat, ki je tudi velikokraten milijonar sprla sta se radi — spomenika na grob svojih starišev. John D Rochesiler, katerega smatrajo za najbogatejšega človeka sveta, postavil je na grob svojih roditeljev krasno kapelo, katera pa mlajšemu bratu ni ugajala Ker sta v jednem grobu počivala dva sinčka mlajšega brata, je dal vzeti trupla vun in jima napraviti samostojno, krasno grobnico. To je pa starejšega brata tako vjezilo, da se je sprl z njim in prestopil celo k drugi veri. So pač bogataši, ki ne poznajo drugih teženj življenja.

— **52 dni v čolnu na morju.** 30 julija je odplula iz Londona barka „Prumera" ter se sredi avgusta na morju vžgala in zgorela. S čolnom se je rešilo petero oseb. Med njimi je bil tudi neki danski mornar. Ta se je vrnil te dni v Kodanj ter povedal, da je rabil čoln 52 dni, dokler ni dospel do otoka sv. Helene. Razen dveh so pomrli vsi ostali od gladu in mraza.

— **Navada, nositi prstane** je vže jako stara in ima svoj izvir na iztoku. Že Mojzes v starem veku omenja prstan kot znak zvestobe in cerkev še dandanes blagoslavljaj prstane poročnikov. Prstane nosijo tudi škofje in papeži od davnih časov. V papežev prstan je vdelana podoba ribe kot začetek sv. Petra, ki je bil ribič Rimljani so pečatili z prstanom važna pisma in za časa Hadrijana, rimskega cesarja, smeli so ga nositi samo velikaši in senatori. Znamenit je prstan angleške kraljice Elizabete, katerega je dala svojemu varovalcu grofu Eseksu v obljubo, da mu izpolni vsako željo, kadar jej pošlje prstan in bode potreboval njene pomoči. Ko je bil kmalu

nato grof vržen v ječo, poslal je prstan kraljici s prošnjo, naj ga reši. Toda pomoči ni bilo od nikoder: grofa so ustmrtili. Knjeginja, kateri je izročil prstan, da ga nese kraljici, zatajila je prstan in ga hranila sebi. Na smrtni postelji še le je priznala svojo pregreho, kar je zvesto kraljico tako vžalilo, da je kmalu na to umrla.

Jubilejske ustanove.

Podpisana zbornica razpisuje za leto 1900. **osemnajst cesar Franc Jožefovih ustanov, 8 po 50 kron in 10 po 20 kron, za onemogle obrtnike vojvodine Kranjske, in 5 cesarice Elizabete ustanov po 40 kron za onemogle uboge vdove kranjskih obrtnikov.**

Prošnje naj se vpošljejo zbornici **do 30. novembra t. l.** Priloži naj se jim od župnijskega in občinskega urada potrjeno dokazilo, da je prositelj obrt samostojno izvrševal, da zdaj zaradi onemoglosti ne more več delati in da je ubog, oziroma da je prositeljica onemogla uboga udova bivšega samostojnega obrtnika.

V Ljubljani, dne 10. novembra 1900.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

37

Loterijske srečke

V Brnu dne 14. novembra t. l.: 85, 62, 83, 48, 37.
Na Dunaji dne 10. novembra t. l.: 47, 21, 86, 52, 33
V Gradci dne 10. novembra t. l.: 63, 85, 27, 54, 51.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 16. novembra 1900. Pšenica K 8 — h, rž K 6.80 h, ječmen K 6.— h, oves K 6.30 h, ajda K 7.— h, proso K 7.— h, turšica K 6.— h, leča K 8 — h, fižol K 10 50 h. Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

Kuverte s firmo in vizitnice

priporoča

J. Blasnikova tiskarna v Ljubljani.

Nikaka skrivnost ni več

napraviti si vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfineje likerje po francoskem zistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo za napraviti po **5 litrov** likerjev: **Tropinovec, Absinc, Vermut, Ruski pelinovec, Češki liker, Kimel** po **80 kr.; Slivovec, Rum, Češnjevec, Alaš, Alpski liker** po **85 kr.** in **Konjak, Benediktinec, Chartreuse, Pilzenski liker** po **95 kr.** Razpošiljam proti predplačilu v znamkah ali poštno nakaznico; po poštnem povzetju **10 kr. več.** Vsaki pošiljatvi pridenem navodilo, kako se napravi liker. Preprodajalcem, če naročijo več blaga mnogo ceneje. (19—25)

Anton Rukavina

Trst. Via Belvedere št. 23.

Pri nakupovanju jesenskega in zimskega blaga za obleke se priporoča **domača trgovina**

ČEŠNIK & MILAVEC

Ljubljana

Špitalske — Lingarjeve ulice.

Uzorci se razpošiljajo po pošti brezplačno.

Odgovorni urednik: **August Pucihar.** — **Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.**